

Vintermörkret

har tättnat, men i februari samlas vi igen. Vill Du ha information om program i e-posten, mejla då till robert@kummingarden.com eller till carina.kaglinge@hotmail.com eller se hemsidan www.kaglinge.com

Charlotte Weibull lever vidare i sin konst och som docka i häradsdräkt, på bilden med pristagaren Ethel och diplomet. Sonen Lars och dottern Gerda berättade om deras mors kulturgärning.

Thorsten Hallin berättade om vad den skånska kritan har betytt.

Folkdräkter på krita färgstarkt berättande

"Folkdansaren och dräktskaparen Anna Månsson tilldelas årets Charlotte Weibullpris för sina insatser för skånsk folklivskultur. Priset delas ut på Møllegården i Åkarp", stod det i Sydsvenskan den 24 augusti i år. Anna bor i Toarp men kan bära ett dräktarv från hembygdens Östra Göinge härad. Den här kvällen fanns hon i publiken och stöttade dräktikonen Charlotte Weibulls barn Lars och Gerda i deras berättande

om Charlottes dockor, dräkter och samlingar. Charlotte Weibulls vänner hedrar personer som verkar i samma anda som Charlotte för bevarandet av folkkulturen i form av dräkter, dockor och textilier. Anna är Folkdansare, ger ut medlems-tidningen Pilavisan och berättar om dräkter, främst från Skånes 23 häradar.

På frågan om hur många som har minnen av Charlotte och hennes dockor från Lilla Torg i Malmö eller Möllegården sträcktes nästan samtliga 75 par armar upp. Charlotte förknippas främst med våra skånska kulturarv men inte minst hennes Nils Holgersson tog henne med ut över hela landet.

Guidning i krithistorien

Men först handlade det om något annat mycket skånskt, ja faktiskt ett skånskt geologiskt monopol. Den skånska kritan, en gång en världsprodukt, har aldrig kunnat hackas, grävas, skyfflas och storskaligt brytas någon annanstans. Södra Sallerup och Kvarnby har varit ett centrum och Thorsten Hallin som växte upp där har forskat gediget i industriarkiv och kyrkböcker om produktionsvolym och export och om personer, strykare, plockare, rännemästare och bödkare (tunnbindare) och direktörer som har utnyttjat miljonårens lagring av små kräftdjur där under den skånska myllan. Man har hittat hjorthorn som användes som hackor sedan stenåldern, men då sökte man flinta till verktyg och vapen. När människor blev bofasta och reste skånegårdar behövdes krita för att kunna ”vitta” deras väggar. Med industrialisering i allt större skala under 1800-talet, främjad av järnvägsdrift, fram till nutid blev ”Skånsk krita” en storindustri. Självklart anar man här en personhistoria och en social historia som borde tas om hand bättre och kunna berättas. Thorsten Hallin är mannen som visar vägen till guidningar i detta. Tänk på tidsspännet, från miljonårs lagring fram till ett oundvikligt slut. Med järnvägar knöts Bokskogen 1894 till krithistorien med staboarnas utfykter till restaurang och dansbana. Där Malmöprofilen Murman, han med Murmansgatan, drev kritbruk i stor skala finns idag motorstadion vid Husie. Thorsten håller sig till väsentligheterna liksom folk som frågar om Kvarnby och Sallerup på

släktsajten Rötter, inte om att som stockholmare ”köpa på krita” eller krita de kulstötande biljardköerna.

Skånska häradar och deras dräkter

I de 23 skånska häraderna levde människorna i lokalsamhällen, små bygemenskaper med egna dialekter, vanor, kläder. Folkdräkter är inget skånskt men ändå rätt mycket eftersom landskapet har en egen historia med skiftande livsvillkor. En rikare slättbygd och en stenigare göingebygd, som den Anna Månsson kommer ifrån, kunde forma och pryda sina dräkter mer eller mindre fantasifullt. Charlotte Weibull (1917–2015) var på väg som kemist in i pillerindustrins Farmacia men övertogs helt av hennes kulturintresse. Det blev Lilla Torg i Malmö och Möllegården i Åkarp som förknippas med en tillväxande kulturgärning. Man fick nästan hjärtat i halsgropen när Lars och Gerda visade en bild på Charlottes digra arkiv i flera hyllmeter. Tänk om...? Men vi försäkrades om att digitalisering är på gång och att inget ont skall vederfaras denna kulturskatt. Deras far, Jack (1913-1997) var ingenjör och kunde vid sidan av arbetet som sådan bistå med en del praktiskt för tillverkning av dockor i olika häradrdräkter. Gerda var med och spelade dockteater vid Lilla Torg och Lars gläds åt de många ”events” som kan väntas ute på Möllegården med bl.a. uppslutning från Charlotte Weibulls vänner.

Besjälad kan hon sägas ha varit, kanske nog så envis – vilket i ett kulturprojekt bör tolkas som en komplimang.

Per Ragnarson skrev och Kjell Wihlborg tog bilderna Bilden med Charlotte Weibull och pristagaren Ethel Johannisdotter-Eliasson finns på Charlotte Weibulls vänners hemsida.

